

AE-643

M.A. (Previous)
Term End Examination, 2016-17

SANSKRIT

Paper - IV

साहित्यशास्त्र तथा सौंदर्यशास्त्र

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 100
[Minimum Pass Marks : 36

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

इकाई-I

1. अधस्तनेषु कयोश्चिद् द्वयोराचार्ययोः प्रमुखः सिद्धांतः
प्रतिपादनीयः 10×2
- (क) आचार्य भरतः।
(ख) आचार्य दण्डी।
(ग) आचार्य वामनः।
(घ) आचार्य आनंदवर्धनः।
(ङ) आचार्य राजशेखरः।

(2)

इकाई-II

2. निम्नाङ्कितेषु श्लोकेषु कयोश्चन द्वयोर्व्याख्या
करणीया : 10×2

(क) न तज्ज्ञानं न तच्छिल्पं न सा विद्या न सा
कला ।

नासौ योगो न तत्कर्म नाट्येऽस्मिन् यन्न
दृश्यते ॥

(ख) प्रीतस्तु प्रथमं शक्रो दत्तवान् स्वं ध्वजं शुभम् ।

ब्रह्मा कुटिलकञ्चैव भृङ्गारं वरुणः शुभम् ॥

(ग) रङ्गपीठस्य मध्ये तु स्वयं ब्रह्मा प्रतिष्ठितः ।

इत्यर्थं रङ्गमध्ये तु क्रियते पुष्प मोक्षणम् ॥

(घ) अपूजयित्वा रङ्गान्तु यः प्रेक्षां कल्पयिष्यति ।

निष्फलं तस्य तज्ज्ञानं तिर्यग्योनिञ्च यास्यति ॥

इकाई-III

3. निम्नाङ्कितेषु श्लोकेषु कयोश्चन द्वयोर्व्याख्या
करणीया : 10×2

(क) ऽवन्तु स्थापनं कृत्वा भित्तिकर्म प्रयोजयेत् ।
भित्तिकर्मणि निर्वृत्ते स्तम्भानां स्थापनं ततः ॥

(ख) चतुःस्तम्भसमायुक्ता रङ्गपीठप्रमाणतः ।

अध्यर्धहस्तोत्सेधेन कर्तव्या मत्तवारणी ॥

(3)

- (ग) रङ्गपीठं ततः कार्यं विधिदृष्टेन कर्मणा ।
रङ्गशीर्षन्तु कर्तव्यं षडदारुक समन्वितम् ॥
- (घ) पुनरेव हि वक्ष्यामि चतुरस्त्रस्य लक्षणम् ।
समन्ततश्च कर्तव्या हस्ता द्वित्रिंशदेव हि ॥

इकाई-IV

4. मम्मटाचार्यानुसारेण काव्यभेदाः लिखतु । 20

अथवा

मम्मटाचार्यानुसारेण काव्यप्रयोजनं लिखतु ।

इकाई-V

5. तात्पर्यार्थोऽपि केषुचित् । 20

अथवा

लक्षणा तेन षडविधा ।